

Temeljem članka 39. Statuta HPS-a i članka 4. Pravilnika o školovanju u HPS-u Izvršni odbor HPS-a na sjednici 20. svibnja 2024. donosi:

PROGRAM TEČAJA ZA MARKACISTE U HRVATSKOM PLANINARSKOM SAVEZU

Izrazi koji se koriste u ovom Programu u muškom rodu, a imaju rodno značenje, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

OSNOVNA OBILJEŽJA

1. Naziv

Osnovni naziv školovanja uređenog ovim programom je: **tečaj za markaciste**.

Osim osnovnog naziva može se koristiti i nazivi: **osnovni tečaj za markaciste** ili **temeljni tečaj za markaciste**.

2. Opis

Tečaj za markaciste namijenjen je članovima planinarskih udruga, članica HPS-a, spremnih svojim dobrovoljnim radom označavati i uređivati planinarske putove, koji čine temeljnu planinarsku infrastrukturu.

Na tečaju se polaznici upoznaju s temeljnim temama vezanima uz markacističku djelatnost. Posebno se to odnosi na standardizirana pravila i načine označavanja i uređivanja planinarskih putova te osnovne vještine za praktičan rad na terenu. Teorijski dio tečaja se izvodi kroz predavanja, a praktični dio kroz vježbe na terenu. Tečaj pruža temelj koji omogućuje nadogradnju i daljnje proširivanje znanja, vještina i iskustava tijekom sudjelovanja na akcijama označavanja i uređivanja planinarskih putova, kao i nastavak obrazovanja putem raznih oblika školovanja markacista u organizaciji Komisije. Nadalje, markacisti se osposobljavaju za prezentaciju i pružanje neophodnih informacija o putovima koje održavaju, kako bi omogućili sigurno kretanje planinarima i drugim ljubiteljima prirode.

NADLEŽNOSTI

3. Stručna nadležnost

Za stručna pitanja o programu i njegovom provođenju nadležna je **Komisija za planinarske putove HPS-a** (u daljnjem tekstu Komisija).

4. Organizator

Organizator tečaja je Komisija za planinarske putove HPS-a.

Organizator tečaja brine o osiguranju svih uvjeta za uspješno provođenje tečaja, kao što su termini i mjesta održavanja teorijskog i praktičnog dijela nastave te smještaj, prehrana i ispunjavanje drugih potrebnih uvjeta. Pri tome surađuje s planinarskom udrugom - domaćinom tečaja i institucijama zainteresiranim za planinarske putove na čijem području se održava tečaj.

5. Voditelj

Voditelja tečaja imenuje Komisija.

Voditelj tečaja brine o stručnom dijelu provođenja tečaja. To podrazumijeva izbor suradnika, administrativnu pripremu (pozivi, prijave, diplome, iskaznice i dr.), pripremu nastavnog materijala i tehnike za provođenje teorijskog i praktičnog dijela nastave, unos podataka u Registar planinarskih putova, obilaznica i markacista u Hrvatskoj s pratećim sadržajima (u daljnjem tekstu Registar), informacije o održanom tečaju i sl.

Za voditelja može biti imenovan isključivo **markacist instruktor s važećom instruktorskom licencom HPS-a**.

6. Nastavno osoblje

U svrhu kvalitetnog prijenosa stručnog znanja i vještina tečaj provodi ovlašteno nastavno osoblje, i to obavezno:

predavanja:

- predavanja – markacist s važećom instruktorskom licencom,

vježbe:

- vježbe – markacist s važećom instruktorskom licencom,

U izvođenju programa smiju u svojstvu asistenata ili demonstratora, na poziv voditelja tečaja i pod njegovim nadzorom, sudjelovati markacisti i druge stručne osobe.

Svo nastavno osoblje za svoj rad odgovorno je voditelju tečaja.

Postupak licenciranja i uvjeti za licenciranje nastavnog osoblja utvrđuju se odlukom Komisije.

ORGANIZIRANJE TEČAJA

7. Organizacijske zadaće

Pri organiziranju i provedbi tečaja na organizatora se primjenjuju zadaće i obveze uređene Pravilnikom o školovanju u HPS-u te Uputama Komisije o postupku organiziranja tečaja.

Organizator priprema godišnji plan održavanja tečaja vodeći računa o potrebama u pojedinim regijama, a rukovodeći se podacima iz Registra.

Pri obavljanju zadaća propisanih Pravilnikom o školovanju u HPS-u i odlukama Komisije, organizator i voditelj tečaja izravno surađuje s Radnom grupom za školovanje u Komisiji, izvješćuje ju o organizacijskim okolnostima te u suradnji primjenjuje njezine upute i rješava nastale poteškoće.

Prijave za tečaj prikupljaju se elektroničkim putem.

8. Uvjeti za upis

Obavezni uvjeti za upis polaznika su:

- članstvo u planinarskoj udruzi članici HPS-a - dokazuje se članskom iskaznicom s članskom markicom za tekuću godinu,
- navršениh 18 godina života,
- spremnost da dobrovoljno u dijelu svog slobodnog vremena obavlja poslove vezane uz obilježavanje i uređivanje planinarskih putova.

Organizator može odrediti dodatne uvjete za upis polaznika.

Prednost pri upisu imaju polaznici sa završenom općom planinarskom školom. U slučaju potpunosti kapaciteta organizator može odrediti i dodatni izlučni kriterij ili obustaviti daljnje upise.

9. Trajanje

Tečaj se izvodi u trajanju od **najmanje 2 dana**.

10. Mjesto održavanja

Teorijski dio nastave može se provoditi okupljanjem polaznika na predavanjima u mjestima i u prostoru koji može osigurati kvalitetno izvođenje nastave. To podrazumijeva dovoljno veliku dvoranu s uvjetima za projekciju (klupe, stolice, platno, internet) u planinarskom domu, školi ili drugom odgovarajućem objektu.

Teorijski dio nastave može se po potrebi provoditi i tehnologijama učenja na daljinu. Učenje na daljinu provodi se na način da polaznici tečaja u izravnoj vezi s predavačem istovremeno prisustvuju predavanjima ili da polaznici za učenje koriste prethodno snimljene i dostavljene nastavne sadržaje, informacije i uputstva iz kojih sami uče.

Praktični dio nastave provodi se na prikladnim planinarskim putovima u pravilu na terenima područja za koje se tečaj primarno održava.

NASTAVNI KURIKULUM

11. Predavanja

Tečaj sadrži sljedeća predavanja:

Br.	Nastavna tema	Sadržaj	Minute
1.	Osnovni pojmovi	<ul style="list-style-type: none"> • Planinarski put • Planinarske oznake - markacije 	10
2.	Povijest markiranja	<ul style="list-style-type: none"> • Povijesni pregled gradnje planinarskih putova • Povijesni pregled označavanja planinarskih putova 	10
3.	Vrste markacija	<ul style="list-style-type: none"> • Osnovna pravila markiranja • Okrugla, osnovna markacija • Pojasna markacija • Dvostruka pojasna markacija • Jednobojna crta • Okrugla markacija s dodatnim crtama • Dodatne oznake <ul style="list-style-type: none"> ○ najava križanja markiranih putova ○ naglo skretanje planinarskog puta ○ brojčana oznaka planinarskog puta ○ slovna oznaka planinarske obilaznice • Ostale oznake 	100
4.	Elektroničke markacije	<ul style="list-style-type: none"> • Obilježja markiranja i izrade e-traga planinarskog puta • Orijehtacija pri kretanju korištenjem e-traga • Način održavanja planinarskog puta kod korištenja e-traga 	10
5.	Natpisi, putokazne ploče	<ul style="list-style-type: none"> • Pravila označavanja na križanju planinarskih putova • Putokazne ploče • Obavijesne ploče • Natpisi na drveću i kamenju • Cestovne oznake 	40
6.	Žigovi, upisne knjige i kutije	<ul style="list-style-type: none"> • Žigovi • Upisne knjige • Kutije 	25
7.	Pripreme za markiranje	<ul style="list-style-type: none"> • Vremenski uvjeti za markiranje • Trajanje markiranja • Organiziranje markacijske akcije 	15

Br.	Nastavna tema	Sadržaj	Minute
8.	Pribor za markiranje	<ul style="list-style-type: none"> • Alat (za uređenje podloge za hodanje, krčenje staze, pripremu podloge za crtanje oznake, za postavljanje putokaznih ploča i dr.), • Boje, • Kistovi, • Presentacija materijala i pribora. 	25
9.	Vrste radova na planinarskom putu	<ul style="list-style-type: none"> • Trasiranje i markiranje novog puta • Redovno održavanje postojećeg markiranog puta • Mijenjanje dijela trase i ukidanje puta • Izvanredne i povremene djelatnosti na markiranom putu • Postavljanje markacija i putokaza • Vrijeme hoda 	20
10.	Osiguranja planinarskog puta i održavanje podloge	<ul style="list-style-type: none"> • Krčenje vegetacije • Čišćenje puta • Uređivanje tehnički zahtjevnih dionica <ul style="list-style-type: none"> ○ gradnja hvatišta, stepenica i gazišta ○ postavljanje klinova, sajli i ljestava ○ gradnja brvi i mostova 	40
11.	Planinarske obilaznice	<ul style="list-style-type: none"> • Definicija obilaznice • Vrste obilaznica • Kontrolne točke • Uvjeti obilaska • Osnivanje obilaznice • Održavanje obilaznice • Dnevnik obilaznice • Planinarski pohodi • Poučne staze 	30
12.	Markacijska dokumentacija	<ul style="list-style-type: none"> • Pregled registriranih markiranih putova • Podaci o markiranom putu • Pregled natpisa, putokaznih ploča i lokacija • Pregled markacijskih akcija • Izvještaj s markacijske akcije • Godišnji markacistički izvještaj 	20
13.	Organizacija markacista	<ul style="list-style-type: none"> • Temeljni oblici organiziranja markacista <ul style="list-style-type: none"> ○ planinarsko društvo ○ županijski i gradski planinarski savezi ○ Komisija za planinarske putove HPS-a 	10
14.	Školovanje markacista	<ul style="list-style-type: none"> • Tečaj za markaciste <ul style="list-style-type: none"> ○ uvjeti za pohađanje ○ trajanje, status nakon završetka tečaja ○ napredovanje • Stručni seminar za dopunsko obrazovanje i obnovu znanja markacista <ul style="list-style-type: none"> ○ svrha ○ uvjeti za pohađanje ○ trajanje, status • Licenciranje markacista 	10

Br.	Nastavna tema	Sadržaj	Minute
15.	Zaštita planinske prirode	<ul style="list-style-type: none"> • Krajobrazna raznolikost, georaznolikost i bioraznolikost • Utjecaj planinara na planinsku prirodu (korištenje prirodnih materijala, sprječavanje erozije tla i oštećivanja stijena) • Planinarski putovi u zaštićenim područjima • Suradnja s javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima • Pravilnik o jedinstvenom vizualnom identitetu zaštićenih područja u Hrvatskoj • Knjiga standarda signalizacije na planinarskim putovima • Uloga i zadaci markacista u zaštiti planinske prirode 	25
16.	Registar planinarskih putova, obilaznica i markacista s pratećim sadržajima	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj i organizacija Registra <ul style="list-style-type: none"> ○ glavne skupine podataka: putovi, markacisti, obilaznice ○ ostali sadržaji: planine, osobe, karte, tečajevi... • Pristup, pretraživanje i preuzimanje podataka • Organizacija prikupljanja i obnove podataka 	30
17.	Interaktivna planinarska karta Hrvatske	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacija i funkcionalnosti • Osnove korištenja 	20
18.	Strategija razvoja hrvatskog planinarstva	<ul style="list-style-type: none"> • Odrednice Strategije vezane uz planinarske putove <ul style="list-style-type: none"> ○ urediti podlogu planinarskog puta ○ stvoriti uvjete za uređivanje tehnički zahtjevnih dionica planinarskih putova ○ izraditi postupke za licenciranje markacista ○ nastaviti održavanje i razvoj Registra 	15
19.	Korištenje mobitela pri orijentaciji u planinarenju (na primjeru programa Locus Map)	<ul style="list-style-type: none"> • Instaliranje programa • Korištenje programa <ul style="list-style-type: none"> ○ izbor kartografske podloge ○ preuzimanje e-traga planinarskog puta ○ kretanje po e-tragu ○ snimanje e-traga ○ spremanje i dijeljenje snimljenog e-traga 	30
	Provjera znanja	<i>Provodi se pisanim testom neposredno nakon teorijskog dijela tečaja ili prije praktičnog dijela tečaja. Odluku donosi voditelj tečaja i o tome polaznike obavještava prije tečaja</i>	45
UKUPNO			9 h

12. Praktični rad

Praktični dio nastave sadrži **najmanje jednu organiziranu akciju označavanja i uređivanja planinarskih putova.**

Praktični dio nastave obuhvaća označavanje i uređivanje postojećih registriranih planinarskih putova.

Za izvođenje praktičnog dijela tečaja svaki polaznik dobiva 0,20 l boje i kist sa zadatkom da osmisi nosiljku za pribor s kojom dolazi na praktični dio.

Prije početka praktičnog dijela tečaja voditelj tečaja sa suradnicima (instruktore i predavače) s predstavnikom planinarskog društva domaćina treba obići i pregledati putove na kojima će se uređivati podloga, obnavljati markacije, postavljati putokazne ploče i obavljati drugi potrebni radovi.

Preporučuje se, ako je moguće, u praktičnom dijelu tečaja obuhvatiti označavanje i uređivanje početne odnosno krajnje točke i križanja planinarskih putova.

Praktični rad treba ispuniti sa što više praktičnih primjera održavanja putova, a sve usklađeno s nastavnim temama obrađenim putem predavanja. Akcije treba ispuniti edukativnim sadržajima, usklađeno s nastavnim temama obrađenim putem predavanja.

Tijekom tečaja provode se sljedeće vježbe i praktični zadaci:

Br.	Nastavna tema	Metode rada
1.	Priprema za markiranje	Vježba obuhvaća pregled i komentiranje praktičnosti osmišljenih nosiljki za pribor za markiranje, raspored polaznika po grupama, upoznavanje s planiranim radovima na terenu te podjelu potrebnog pribora i alata.
2.	Označavanje i uređivanje planinarskih putova	Vježba obuhvaća odlazak do mjesta održavanja vježbe uz usputno komentiranje stanja na terenu. Tijekom vježbe obavlja se pregled i analiza radova na zadanom terenu, razgovor i dogovor o potrebnim radovima, krčenje i čišćenje trase. Rad uključuje obnovu postojećih i postavljanje novih markacija i natpisa, uređenje podloge puta, a gdje god je to moguće i postavljanje planinarskih putokaznih ploča. Praktični rad treba organizirati tako da se polaznici vraćaju istim putem, komentiraju izvršene radove i popravljaju nedostatke. Instruktor će organizirati polaznike na način da se u toku vježbe izmjenjuju uloge unutar grupe. U slučaju vremenskih uvjeta nepovoljnih za markiranje, vježba se provodi u zatvorenom ili na drugi način zaštićenom prostoru (pod nadstrešnicom), iscrtavanjem markacija na prilagođenoj kartonskoj, drvenoj ili drugoj prikladnoj podlozi. U tom slučaju nastojati potaknuti raspravu o rješavanju dvojbi na terenu pri postavljanju planinarskih oznaka i putokaznih ploča, načinu krčenja staze, uređivanju podloge te iznalaženju rješenja za zahtjevne dionice puta (vododerine, kratice, klizišta, sipare i sl.).
3.	Završni dio	Pregled i čišćenje pribora i alata. Zajednička analiza obavljenih zadataka.

Praktični dio nastave može se izvoditi u obliku kombiniranih vježbi koje sadrže zadatke prema navedenim nastavnim temama.

Vještine se usvajaju postupno, stalnim proširivanjem i produbljivanjem, odnosno ponavljanjem prethodno iznesenog i usvojenog gradiva.

13. Literatura

Kao osnovna nastavna literatura za tečaj za markaciste koriste se sljedeća izdanja:

- Z. Kristijan: Planinarski putovi, priručnik za markaciste, HPS,
- B. Bjedov: Uređivanje planinarskih putova (elektronički priručnik), HPS
- Knjiga standarda signalizacije na planinarskim putovima, HPS
- Temeljni tečaj za markaciste - prezentacije Komisije za planinarske putove HPS-a,
- Pravilnik Komisije za planinarske putove HPS-a.
- D. Grundler, Uporaba mobilnog telefona pri orijentaciji u planinarenju (elektronički priručnik), HPS

Uz osnovnu nastavnu literaturu mogu se koristiti sljedeća izdanja i mrežni izvori:

- Mrežne stranice Hrvatskog planinarskog saveza, www.hps.hr,
- Hrvatski planinar, časopis Hrvatskog planinarskog saveza.

14. Ishodi učenja

Nakon uspješno završenog tečaja polaznici su osposobljeni za rad na označavanju i uređivanju planinarskih putova kroz sljedeće očekivane ishode učenja:

- poznavanje pravila i postupaka označavanja i uređivanja registriranih planinarskih putova;

- poznavanje planinarskih oznaka i pravilnog označavanja planinarskih putova;
- poznavanje pribora i alata za uređivanje planinarskih putova i njihove sigurne praktične primjene na terenu;
- poznavanje načina dokumentiranja markacističkih akcija;
- poznavanje i korištenje Registra planinarskih putova i Interaktivne planinarske karte Hrvatske;
- poznavanje mjera zaštite na radu pri uređivanju planinarskih putova.

15. Uvjeti uspješnosti završetka tečaja

Za svakog polaznika voditelj tečaja sa suradnicima prati pohađanje predavanja, uspješnost polaganja pisanog testa znanja i zalaganje sudionika u provođenju praktičnih vježbi i zadataka te utvrđuje zadovoljava li polaznik uvjete uspješnosti završetka tečaja.

Uvjeti uspješnog završetka tečaja su:

- sudjelovanje na svim predavanjima,
- uspješno položeni pisani test znanja i
- sudjelovanje u cjelokupnom praktičnom radu na tečaju.

U slučaju kada zbog opravdanih razloga polaznik nije mogao sudjelovati na cjelokupnom teorijskom i praktičnom dijelu tečaja, upućuje ga se da preostali dio programa realizira i školovanje dovrši na nekom od idućih tečaja.

Svi polaznici tečaja unose se u jedinstveni javno dostupni Registar, skupinu podataka o markacistima uz dodjelu odgovarajućeg statusa.

ISPIT

16. Provođenje ispita

Na kraju teorijskog dijela tečaja provodi se provjera usvojenih znanja. Provjera se provodi pisanim ispitom prema standardiziranom testu koji izrađuje Komisija.

Pisana provjera znanja može se provesti i prije praktičnog dijela tečaja. Odluku donosi voditelj tečaja i o tome obavješćuje polaznike prije početka tečaja. Izvodi li se nastava po modelu nastave na daljinu pisana provjera znanja provodi se prije početka praktičnog dijela tečaja.

Na kraju praktičnog dijela tečaja ocjenjuje se provođenje usvojenih znanja i vještina na terenu.

Ispit je koncipiran tako da potakne polaznike na ponavljanje i utvrđivanje osnovnih znanja i vještina.

17. Voditelj ispita

Ispit organizira i provodi voditelj tečaja sa suradnicima.

18. Ispitni kriteriji i ocjenjivanje

Ispitna ocjena obuhvaća ocjenu osnovne osposobljenosti kandidata za samostalno i sigurno uređivanje planinarskih putova u skladu sa standardima HPS-a.

Pri ocjenjivanju znanja i vještina kandidata primjenjuje se sljedeći sustav ocjenjivanja:

- **zadovoljio/la:** znanje ili vještina su dostatni za samostalno i sigurno uređivanje planinarskih putova u skladu sa standardima HPS-a,
- **nije zadovoljio/la:** znanje ili vještina nisu dostatni za samostalno i sigurno uređivanje planinarskih putova u skladu sa standardima HPS-a.

Uspješno položenim ispitom smatra se ispit u kojem znanje ili vještina kandidata ni u jednoj nastavnoj temi nisu ocijenjeni ocjenom „nije zadovoljio“.

Ako su određena znanja ili vještine kandidata na ispitu ocijenjene ispitnom ocjenom „nije zadovoljio“, voditelj ispita uputit će kandidata na ponavljanje ispita iz određenih nastavnih tema ili na ponavljanje cijeloga ispita.

19. Ispitni ishod

Uspješnim polaganjem ispita član stječe:

- stručni naziv **markacist**,
- uvjerenje o položenom ispitu, odnosno diplomu HPS-a o stečenom stručnom nazivu markacist,
- iskaznicu markacista.

USAVRŠAVANJE

20. Usavršavanje i obnavljanje znanja i vještina

Nakon završenog tečaja i položenog ispita zainteresirani član svoje djelovanje nastavlja stručnim usavršavanjem te redovnim obnavljanjem znanja i vještina:

- sudjelovanjem na organiziranim akcijama uređivanja planinarskih putova,
- sudjelovanjem na stručnim seminarima i vježbama u organizaciji Komisije,
- razmjenom iskustva s drugim zainteresiranim članovima,
- korištenjem stručne literature
- pohađanjem stručnog seminara za dopunsko obrazovanje i obnovu znanja markacista.

21. Stjecanje stručnog naziva markacist voditelj

Zainteresirani markacist koji ispunjava sve potrebne uvjete može steći stručni naziv **markacist voditelj**.

Uvjeti za stjecanje stručnog naziva su:

- status markacist HPS-a najmanje 2 godine,
- sudjelovanje u najmanje 10 akcija uređivanja planinarskih putova,
- završena opća planinarska škola i
- članstvo u osnovnoj udruzi članici HPS-a.

Prijedlog za dodjelu stručnog naziva upućuje osnovna planinarska udruga.

Odluku o dodjeli stručnog naziva markacist voditelj donosi Komisija. Temeljem odluke Komisije markacistu voditelju izdaje se diploma HPS-a kao uvjerenje o stečenom stručnom nazivu.